

Son gün orucumu açtığım için oruç borcum var mıdır?

Bursa'dan İsmail Ateş: “Ramazanın son gününde Arabistan ve bazı İslâm memleketlerinde bayram yaptılar. Ülkemizde de bayram olduğu haberi yayıldı. Bazıları oruçlarını açtılar. Ben de açtım. Daha sonradan ülkemizde orucunu açmayanların çoğunlukta olduğunu gördüm. Bana oruç açtığım için altmış bir gün kefâret ödeyeceğim söylendi. Ben hangi görüşle amel edeyim? Son gün orucumu açtığım için oruç borcum var mıdır? Varsa kazâ mıdır, kefâret midir?”

Esâsen böyle asıl olsun, talî olsun, bütün meselelerde İslâm âleminin kardeşçe ve birlikte hareket edeceği günlerin uzak olmaması temennimizdir. Konuyla ilgili olarak Bayram Yüksel Ağabeyin Bediüzzaman Hazretleri ile ilgili bir hatırasını buraya almakta fayda var. Bayram Ağabey şöyle diyor: “Üstadımız Türkiye takvimine göre amel ederdi... Şimdi olduğu gibi o zaman da Ramazan'da bazen bir gün evvel oruç tutanlar, bayram edenler olurdu. Üstadımıza söyledik. O hiç ehemmiyet vermezdi. Hattâ birgün Tahirî Ağabey, ‘Bugün Arabistan'da bayram’ dediğinde Üstad, takvimi göstererek; ‘Kardeşim ben Türkiye'ye göre amel ediyorum’ diye cevap verdi. Bilâhare bir dersinde, ‘Ben de öyle yaparsam, fitneye vesile olur’ demişti.”¹

Anlaşılmaktadır ki, bu gibi meselerde de İslâm âleminin birlikte hareket etmesi fitneye sebep olmaması açısından önem arz etmektedir. Zaten takvimdeki vakitler de en ince şekilde hesaplanarak yazılmıştır. Nitekim Bediüzzaman Hazretleri de “Hesab-ı riyazî eskiden beri sağlam bir düsturdur ve kuvvetli bir emare olabilir”² diyerek, matematiksel hesabın muteberliğine dikkat çekmiştir. Yine “Riyazî hesap kat'îdir, şehadet ise zannîdir” denilerek, hesap yönteminin görmeye göre daha kesin olduğu ifade edilmiştir.³ Dolayısıyla prensip olarak takvimi esas almak her zaman için en doğru olanıdır.

Sizin orucunuza gelince; Ramazanın son gününde hilali gördüm diyenlere uyarak oruç açtınız. Eğer o günün tamamında veya bir kısmında hilâl gerçekten

görünmüşse, sizin ve o gün oruç açanların bundan dolayı oruç borçları yoktur.

Eğer o günün bir kısmında olsun hilâl görünmemişse, yani hilâl göründü diyenlerin sözlerinin doğruluğu sabit olmamışsa, bu durumda o gün oruç açanlar o gün için sadece “gününe gün” kazâ etmekle yükümlü olurlar. O gün hilâlin görüldüğü haberine dayanarak oruç açanlar için kefâret lâzım gelmez. Çünkü bunda kasıt yoktur ve nihâyet yanlış bir içtihatla amel etmek söz konusudur. Bu durumda, bir günlük kazâ yeterlidir.

Eğer hilâl görünmüş ve oruç açmakta herhangi bir mani kalmamışsa, tuttukları kazâ orucu başka bir oruç borcunun kazâsı olarak, veya nihâyet nafîle olarak inşallah makbûle geçer.

Dipnotlar:

- 1- Son Şahitler, 3. Cild, s. 31
- 2- Kastamonu Lâhikası, s. 143
- 3- İbn Abidin, Reddü'l-Muhtar, 11, 251-252, İst.